

Araştırma Makalesi

Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Erzurum Kent Merkezinde Yaşayanlar Üzerinde Bir Uygulama¹

T. Şükrü YAPRAKLI

*Atatürk Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü,
sukruyaprakli@atauni.edu.tr, ORCID: 0000-0002-1756-1491*

Emine NOKSAN

*Sorumlu Yazar, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
eminenoksan@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2713-5461*

Öz

Değişen tüketici profillerinin kalite beklentisinin farklılaşması sonucu kentsel dönüşüm sürecinde bireylerin nasıl bir kentsel mekânda yaşamak istedikleri hem tüketici memnuniyeti hem de kentsel yaşam kalitesi açısından önem arz etmektedir. Bu kapsamda araştırmanın temel amacı; Erzurum il merkezinde yapılan kentsel dönüşüm hizmetlerinin bireylerin kentsel yaşam kalitesi algıları üzerindeki etkilerinin incelenmesidir. Bu amaç doğrultusunda araştırmada veri toplama metodu olarak yüz yüze anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma modelinde gösterilen hipotezleri test etmek amacıyla regresyon analizi yapılmış ve kentsel dönüşüm hizmetlerinin kentsel yaşam kalite algısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde etkili olduğu görülmüştür. Ayrıca kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel ve sosyal boyutunun kentsel yaşam kalite algısı üzerinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu ancak ekonomik boyutun ise anlamlı bir etkiye sahip olmadığı ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kent, Kentsel Dönüşüm, Yaşam Kalitesi, Kentsel Yaşam Kalitesi
JEL Sınıflandırma Kodları: R1, M000.

Investigation of the Effect of Urban Transformation Services on the Perception of Urban Life Quality: An Application on Living in Erzurum City Center²

Abstract

As the changing consumer's profiles differentiate the quality expectation, how individuals want to live an urban space during the urban transformation process is important both in terms of consumer satisfaction and quality of urban life. Therefore, the subject of research is to investigate the effects of urban transformation services in the city center of Erzurum on individuals' perception of quality of urban life. For this purpose, face-to-face survey method was used as data collection method in the research. Regression analysis was conducted to test the hypotheses shown in the research model and it was found that urban transformation services were statistically significant on urban life quality perception. It was also revealed that the physical and social dimension of urban transformation services had a significant and positive effect on urban life quality perception, but the economic dimension did not have a significant effect on urban life quality perception.

Keywords: Urban, Urban Transformation, Quality of Life, Urban Quality of Life.
JEL Classification Codes: R1, M000.

¹ Yazarlardan Emine Noksan'ın 2019 yılında yazmış olduğu "Kentsel dönüşüm hizmetlerinin kentsel yaşam kalitesi algısı üzerindeki etkisinin incelenmesi: Erzurum kent merkezinde yaşayanlar üzerinde bir uygulama" başlıklı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

² Extended abstract is presented at the end of the article

Geliş Tarihi (Received): 11.06.2020 – Kabul Edilme Tarihi (Accepted): 14.01.2021

Atıfta bulunmak için / Cite this paper:

Yapraklı, Ş. ve Noksan, E. (2021) Kentsel dönüşüm hizmetlerinin kentsel yaşam kalitesi algısı üzerindeki etkisinin incelenmesi: Erzurum kent merkezinde yaşayanlar üzerinde bir uygulama. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İİBF Dergisi*, 11 (1), 69-93. Doi: 10.18074/ckuiibfd.751364.

1.Giriş

Toplumsal bir varlık olan insan, ihtiyaçlarını karşılamak için toplumun diğer fertleriyle sürekli bir iletişim halindedir. Bu iletişim durumu zaman içerisinde farklı örgütlenme biçimlerinin doğmasına, sosyal birliktelilere ve örgütlenme düzeylerine neden olmuş; bunu, temel ihtiyaçların avcılık ve toplayıcılıktan sağlandığı ilkel yaşamdan istek ve arzuların çeşitlendiği modern hayata giden süreçte “kent” kavramının ortaya çıkışı takip etmiştir.

Kent; siyasal, toplumsal ve ekonomik alanların ve imkânların bölgede yaşayan tüm vatandaşlar için var olduğu yaşama alanı olarak tanımlanmaktadır (Akkoyunlu, 2007, s. 23).

Aristo, kenti insanların iyi yaşam sürmek için toplandıkları veya yaşadıkları mekânlar olarak tanımlamıştır (Topal, 2004, s. 277).

Kentbilim Terimleri Sözlüğünde kent, toplumun sürekli bir değişim ve gelişim içinde olduğu, bireylerin barınma, dinlenme, eğlenme gibi gereksinimlerinin karşılandığı, tarımsal uğraşın olmadığı, nüfusun köylere göre daha yoğun olduğu, küçük komşuluk ilişkilerin olduğu yerleşim yeri olarak tanımlanmaktadır (Keleş, 1980, s. 75).

Karatepe’ye (2001, s.11) göre, kent; sürekli yenilenen, zor şartlarda bile yeniden kurulan ve yaşamayı sürdüren canlı bir organizmadır.

Yukarıda verilen tanımlar doğrultusunda kent; belirli bir nüfus yoğunluğuna sahip, sanayi ve ticaretin geliştiği, geleneksel ilişkiler yerine bireysel ilişkilerin ön planda olduğu, tarım dışı ekonomik faaliyetlerin yapıldığı, iş bölümü, uzmanlaşma ve örgütlenmesinin belirleyici unsur olarak ön plana çıktığı yerleşim birimi olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 2013, ss. 13-14). Özellikle sanayi devrimi sonucundaki yeni ekonomik, politik, toplumsal yapılanmalar, sosyal ilişkiler ve mekân tercihlerinde birtakım değişimleri meydana getirmiştir. Bu gelişmeler ışığında hızla ve plansızca oluşan yeni yerleşim alanları, ilerleyen dönemlerde geliştirilmesi gerekli çöküntü alanları haline dönüşmeye başlamıştır. İşte tam da bu noktada kentsel dönüşüm modeli devreye girmekte ve sorunlara çözüm önerileri sunabilmektedir.

Kentsel dönüşüm: Kentsel yenilenme, dönüşüm, iyileştirme, yeniden gelişim gibi birçok sözcüğün bir araya geldiği, kentsel alanın iyileştirilmesini veya kentin fiziksel anlamda yeniden gelişim sürecini ifade etmektedir (Couch, Sykes ve Börstinghaus, 2011, s. 3).

Yukarıda verilen tanım doğrultusunda kentsel dönüşüm uygulamalarının, bir kentin sosyal, ekonomik, fiziksel ve çevresel yönlerinde önemli iyileştirmeler sağladığı, kente canlılık kazandırdığı, dönüşüme etki eden alanlarda yaşam kalitesi,

kentsel yaşam kalitesinin gelişmesi, kentsel yenilenmenin gözlemlenmesi, altyapı eksikliklerinin giderilmesi, daha güvenli ve sağlıklı kent alanlarının oluşturulması, dinlenme, eğitim, sağlık, konut, rehabilitasyon ve tarihî mekânların restorasyonu gibi kentin farklı yönlerine iyileştirmeler sağladığı söylenebilir.

Yaşam kalitesi, farklı bileşenlerin bir araya gelmesi sonucu oluşan, farklı disiplinlere göre değişik bağlamlarda ele alınabilen, evrensel bir tanımının olmadığı bir kavram olarak ifade edilmektedir (Gür, 2014, s. 45).

Bhatti, Tripathi, Nagai ve Nitivattananon'a (2017, s.1193) göre yaşam kalitesi; bir bölgedeki bireylerin sosyal refahı ve yaşam memnuniyetinin bir ölçütü olarak tanımlanmaktadır.

Kentsel yaşam kalitesi; toplumun ve bireyin gelişimini etkileyen sosyal, ekonomik, çevresel ve sağlık koşullarının etkileşimi olarak tanımlanmaktadır (Okumuş, 2014). Bu tanımdan hareketle kentsel yaşam kalitesi; bireyin fiziksel, toplumsal, çevresel, psikolojik olarak kendini iyi hissetmesi ve kenti kent yapan öğelerin oluşturduğu yaşam biçimi olarak ifade edilebilmektedir. Literatürde; konut, eğitim, sağlık tesisleri, ulaşım, çevre, kültür, spor ve dinlenme, güvenlik gibi fonksiyonlar kentsel yaşam kalitesinin değerlendirilmesinde kullanılacak ideal göstergeler olarak sınıflandırılmaktadır. Kentsel dönüşüm, bahsi geçen donatı alanlarının yetersizliği veya kentsel yaşam kalitesinin düşük olduğu durumlarda, kent mekânlarına canlılık kazandırmak ve kenti yenilemek üzere ortaya çıkmaktadır. Bu kapsamında kentsel dönüşüm hizmetlerinin, kentsel yaşam kalitesi algısına olan etkisi Erzurum ili örneği üzerinde incelenmiştir. Araştırma sonunda; kentsel dönüşüm hizmetlerinin, kentsel yaşam kalite algısını etkilediği görülmüştür. Yapılan regresyon analizi sonucunda kentsel dönüşüm hizmetlerinden fiziksel ve sosyal boyutun kentsel yaşam kalitesi algısını etkilediği, ekonomik boyutun ise etkilemediği görülmüştür.

2.Literatür Taraması

2.1. Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Boyutları

Gündelik yaşamda hayatımıza giren ve sık sık adından söz ettiren kentsel dönüşüm kavramı üzerine hem akademik hem de mesleki alanlarda farklı tanımlamalar yapılmıştır. Yapılan bu farklı tanımlamaların temelinde, sosyoloji, zaman, ekonomi, mimari, değişen ve gelişen yasal süreçlerin anlam yüklemelerinin etkili olduğu söylenebilir. Son yıllarda kentsel yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kentsel dönüşüm uygulamalarının yaygın bir şekilde uygulandığı görülmektedir. Kentlerde, kentsel dönüşümü gerektiren nedenler, ülkelerin gelişmişlik düzeyleri ile küresel sistemle olan entegrasyon düzeylerine bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

Türk Dil Kurumu, dönüşümü; “olduğundan başka bir biçime girme, başka bir durum alma, tahavvül, inkılap, şekil değiştirme” olarak tanımlamaktadır (TDK, 2018). Bu tanımdan yola çıkarak kentsel dönüşüm kavramını; kentsel alanların içinde buldukları durumdan başka bir duruma geçmesi veya şekil değiştirmesi olarak tanımlayabiliriz.

Geniş anlamıyla kentsel dönüşüm, farklı müdahale biçimlerini içeren bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu müdahale yöntemleri; kentsel yenileme, kentsel canlandırma, yeniden geliştirme, temizleme, yeniden oluşum gibi kavramlarla ifade edilmektedir (Zheng , Shen ve Wang 2014, s. 272). Genel olarak bakıldığında kentsel alanlar hem dinamik hem de karmaşık sistemleri bünyesinde barındırmaktadır. Nitekim kentsel alanlar toplumsal, çevresel, ideolojik, siyasi ve hatta fiziksel etmenlerin etkisi altında değişim gösterebilmektedir. Bunun yanı sıra kentsel alanlarda meydana gelen değişim, kimi zaman o alandaki kentin yaşam kalitesini artırıcı yönde etkiye sahipken kimi zaman da kentte fiziksel, toplumsal veya ekonomik bir bozulmaya yol açmaktadır.

Kent yapılarının zaman içinde yıpranması, çöküntüye uğraması, depreme maruz kalması (Wang, Shen, Tang ve Skitmore, 2013, s. 71); kentsel alanların ekonomik, sosyal, fiziksel çevresel sorunlarını çözme, geliştirme (Ercan, 2011, s. 295), kent alanlarının yeniden canlandırılmasını zorunlu hale getirmektedir (Adams ve Hastings, 2001, s. 245). Ayrıca toplumsallaşmanın önemli bir aşaması olarak görülen kentsel dönüşüm, sürecin hem öznesi hem de nesnesi durumundadır ve bireylerin yaşadığı kent mekânı üzerinde önemli bir pozisyon almaktadır. Dolayısıyla büyük kentlerde yaşanan kentsel dönüşüm, toplumsal değişime yön veren bir olgu olarak düşünülmelidir (İnan, 2017, s.78).

Özden’e (2006, s. 217) göre, kentsel dönüşüm uygulamaları; yörede yaşayan nüfus, nüfusun sosyo ekonomik kültürel özellikleri, alanda ortaya çıkabilecek yasal ve yönetsel sorunlarla iç içedir. Bu durum, kentsel dönüşümün çok boyutlu bir olgu olduğunu göstermekle birlikte özellikle sosyal, ekonomik, planlama, yasal ve yönetsel boyutuyla kentsel yenilemeyi doğrudan etkileyen dört boyut olarak dikkat çekmektedir. Bu boyutlar aşağıda açıklanmıştır:

Ekonomik Boyut: Ekonomik boyutta kentsel dönüşüm, sunduğu fırsatlar ile kentsel dönüşüm yatırımlarını bölgeye dönüşümden önce çekmekte hem de dönüşüm sonrasında bölgenin kaderini ekonomik anlamda değişmesine sebep olmaktadır. Dönüşüm uygulamalarıyla birlikte, ortaya çıkan yapılar eskisine göre daha sağlam, sağlıklı ve yeni olduklarından dolayı; artık ekonomik değer olarak da artış göstermektedirler. Bunun yanında yenilenen kent dokusu dönüşümden sonra ekonomik üretimi kendisine çekmeye başladığından dönüşüme tabi tutulan alan, öncesine göre daha büyük bir ekonomik değer ortaya koymakta, böylece kentsel dönüşümle birlikte bölgenin finansal gücünde artış sağlanmaktadır (Yılmaz, 2018, s. 22).

Sosyal Boyut: Doğal bir kentleşme süreci göz önüne alındığında, kente yaşayan bireyler kendi sosyal yapılarına göre kenti fiziksel anlamda var etmektedir. Ancak kentsel dönüşümle birlikte var olan kent dokusunun bireyler tarafından algılanışı, kullanımı bu evrede değişim göstermektedir. Dönüşümle birlikte yaşanan fiziksel değişim artık kentin geleceğini yeniden inşa etmiştir. Fiziksel yönden değişime uğrayan kent, içinde yaşayan insanların yaşam alanlarını, yaşam şekillerini değiştirmekte ve kent dokusuna uygun yaşam tarzının ortaya çıkmasına sebep olmaktadır (Yılmaz, 2018, s. 17).

Fiziksel Boyut: Kentsel dönüşümün fiziksel boyutu, bölgenin içinde bulunduğu kent ile ulaşım bağlantıları, konut stoku, teknik ve sosyal altyapı ve çevresel problemler ile ilgilidir (Polat ve Dostoğlu, 2007, s. 65). Detaylı olarak ele alındığında; yenilenebilir enerji kaynaklarının kente kullanımı, kaldırımlar, yollar, binalarda kullanılan renkler, dinlenme alanları, alt yapı sistemleri, alış-veriş mekânlarının kent içerisindeki konumu bir başka deyişle kenti var eden tüm mekânsal detaylar dönüşümün fiziksel boyutunu kapsamaktadır.

Yasal ve Yönetmel Boyut: kentsel dönüşümün yasal ve yönetmel boyutu; karar verme mekanizmasının yapısı, yerel halkla ilişkiler, liderliğin türü, diğer çıkar gruplarının katılımı gibi koşulları içermektedir (Polat ve Dostoğlu, 2007, s. 65).

Yukarıda verilen olgular dikkate alındığında, mevcut sosyal yapı kentsel dönüşümün şekillenmesine etki etmekle birlikte kentsel dönüşüm sonrasında meydana gelen fiziksel, sosyal, ekonomik değişimden de etkilenebilmektedir. Dolayısıyla karşılıklı bir etkinin olduğu görülmektedir. Bu kapsamda başarılı bir kentsel dönüşüm uygulamasında toplumsal yapının da dikkate alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Nüfus artışı ve hızlı kentleşme beraberinde bireylerin yaşam kalitesinde önemli değişimler meydana getirebilmektedir. Sağlıksız ve çarpık kentleşme, doğal kaynakların sorumsuzca tüketilmesi, sosyal dengede görülen eşitsizlik, trafik sorunu, yetersiz konut ve iş sahasının yapılamayışı gibi sorunlar çağdaş kent anlayışının önüne geçmekte ve yaşanması zor, kaliteyi düşüren kentleri ortaya çıkarmaktadır. Toplumsal dışlanma, içme suyu temini, altyapı hizmetlerinin eksikliği, artan yoksulluk, işsizlik, kaynak yetersizliği, güvenlik, gürültü, şiddet gibi sorunlar kentsel yaşam kalitesinin sağlanmasında önemli bir tehdit unsurunu oluşturmakla birlikte kentliyi ve kentleri birçok açıdan etkileyerek kentsel yaşam kalitesinin düşmesine sebep olabilmektedir.

2.2.Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı

Platon'un "Devlet", Aristo'nun "Nikomakhos'a Etik" isimli eserleri yaşam kalitesi etrafındaki tartışmaların bugün olduğu gibi antik dönemde de varlığına işaret etmektedir (Boylu ve Paçacıoğlu, 2016, s.138). Bireylerin zaman içerisinde değişen öncelikleri yaşam kalitesine olan yaklaşımlarını etkileyebilmiştir.

Özellikle sanayileşme ve sonrasında görülen toplumsal yapıdaki değişim ve gelişim yaşam kalitesi kavramının tanımlanmasına ve iyileştirilmesine yönelik çalışmaları evrensel bir hedefe dönüştürmüştür. Bu kapsamda yaşam kalitesi, insan ihtiyaçlarının ne kadar iyi karşılandığını, bireylerin ya da grupların çeşitli yaşam alanlarından algıladıkları memnuniyet düzeyi veya memnuniyetsizlik durumu olarak tanımlanmaktadır (Costanza vd., 2007, s. 268). Bir başka deyişle yaşam kalitesi, insanın ve toplumun gelişmesini etkileyen unsurların birbirleriyle olan etkileşiminin ürünü olarak görülmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü (WHO, QOL Group 1993), yaşam kalitesini; bireylerin, hayat içerisindeki durumları, ait oldukları kültürel ve değerler sistemi, hedefleri, beklentileri, standartları kısaca yaşamı algılama ve değerlendirme biçimi olarak tanımlamaktadır (Van Kamp, Leidelmeijer, Marsman ve De Hollander, 2003, s. 7).

Yaşam kalitesi kavramı üzerine yapılan tanımların ortak yönü; bireyin hayatına ilişkin nesnel değişkenlerle birlikte bireyin kendi algılaması doğrultusunda şekillenen öznel değişkenlere bağlı olarak gelişen çok boyutluluk ifadeleridir. Burada yaşam kalitesi kavramının temelinde hem nesnel hem de öznel olmak üzere iki farklı boyutta yaklaşıldığı görülmektedir. Birinci boyut; yaşam kalitesi kavramının bireyin hayatına ilişkin nesnel değişkenleri, ikincisi ise bireyin çevresindeki objektif değişkenlerle şekillenen algıya dayalı öznel değişkenleri içermektedir (Yaylı ve Ökde, 2019, s. 304).

Yaşam kalitesinin kavramsal ve kuramsal çerçevesi, Abraham H. Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramından bağımsız düşünülemez. Bunun nedeni ise; yaşam kalitesi alanında yaşanan politik arayışlar bireylerin yaşamında yer alan ihtiyaçların önem kazanmaya başlaması dolayısıyla Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramının yaşam kalitesinin kavramsallaştırılmasında ve hoşnutluğun ölçülmesinde büyük rol oynamasıdır (Tekeli, Güler, Vaizoğlu, Algan ve Dündar, 2002, s. 11). Bu kapsamda, yaşam kalitesinin ölçülmesine bir dayanak oluşturan ihtiyaçlar hiyerarşisi kuramı, insan hayatının sürdürülmesi ve yerine getirilmesi gereken görevler için beşli bir kademelenme önermektedir. Bu gereksinimler, fizyolojik gereksinimler (besin, hava, su, barınak vb.), güvenlik gereksinimi (emniyet, korunma vb.), sosyal gereksinimler (sosyalleşme, grup aidiyeti hissi vb.), saygınlık gereksinimi (toplumsal statü, saygınlık vb.) ve gerçekleştirme gereksinimi (kişisel gelişim ve hedeflerin gerçekleşmesi vb.) şeklinde sıralanmaktadır (Koesel, 2004, s. 6).

Modern yaşamın gelişimi, toplumların çağdaşlaşmasıyla birlikte gündeme gelen yaşam kalitesi kavramı, çoğu araştırmancının konusunu oluşturmaktadır. Araştırmalar gelir seviyesi, teknolojik gelişmeler ve maddi zenginliğin tek başına yaşam kalitesinin bir göstergesi olmadığını hatta mekânsal, toplumsal, sosyal, politik ve çevresel faktörlerin yaşam kalitesinde etkili olduğunu göstermektedir (Pacione, 2003, s. 19). Dünyayı algılama biçimi, kültür ve mekân farklılığı,

bireysel alışkanlıklar, bilgi ve tecrübeye göre değişebilmektedir. Bireyin içinde yaşadığı sosyal çevre, aile, toplum, yaşam kalitesine yönelik düşüncelerini etkileyebilmektedir. Bütün bu faktörler ele alındığında bireylerin geçmişte yaşadığı tecrübeler, toplumsal hafıza yaşam kalitesinin şekillenmesinde de önemli rol oynamaktadır (Massam, 2002, s. 142). Bu doğrultuda yaşam kalitesini belirleyen etkenlerin evrensel olmadığı hatta toplumsal ya da bireysel olarak farklılık gösterdiği ifade edilebilmektedir (Koyuncu, 2011, s. 12).

Kentsel yaşam kalitesi ise, ekonomik, toplumsal ve mekânsal olarak tanımlanan kent alanlarının; ulaşım, kentsel altyapı, iletişim, konut gibi hizmetlerin, önceden belirlenen standartların üstünde olması olarak tanımlanmaktadır. Bu kapsamda kentsel yaşam kalitesi, fiziksel ve duygusal faktörlerin yanında, kenti kent yapan tüm faktörlerin oluşturduğu bir yaşam biçimi olarak görülmektedir (Üçer, 2009, ss. 2-3).

Kentsel yaşam kalitesi, yerleşim yerinden duyulan memnuniyet, erişilebilirlik, yeşil alan, rekreasyon faaliyetleri, toplu taşıma gibi çevresel nitelikler, gürültü seviyesi, trafik yoğunluğu, cadde ve sokakların bakımı gibi fiziksel niteliklerin tamamı tarafından belirlenmektedir (Özhekim, 2016, s. 6).

Kentsel yaşam kalitesi; toplum, ekonomi ve çevre ekseninde, yaşam kalitesi ve çevre kalitesinin karşılıklı etkileşiminde gerçekleşen nesnel ve öznel değerlendirme ölçütleri ile ifade edilebilen bir kavramdır. Kentsel yaşam kalitesinin öznel bileşenleri algıya dayalı sağlık, huzur, güvenlik gibi değerleri oluştururken çevresel, ekonomik, sosyal donatı alanları ise somut değerleri yani nesnel bileşenleri oluşturmaktadır. (Emür ve Onsekiz, 2007, s. 367).

Teklay'a (2012, s. 10) göre, nesnel göstergelerin somut koşullar, yaşamın durağan, karşılaştırılabilir, sosyal, ekonomik veya çevresel koşullarla bağlantılı olduğunu ifade etmekte ve nesnel göstergeler başlığı altında; yeşil alan, ulaşım, sağlık, eğitim, konut, hava ve su kirliliği, ekonomik hareketlilik, katı atık yönetimi gibi göstergeler ile ele almaktadır. Öznel göstergeler ise kentsel yaşam kalitesi araştırmalarında, şehir algısı, sosyal ilişkilerin niteliği, güvenlik hissi, kent estetiği, konut ve yaşam alanları memnuniyeti, yerel yönetimler hakkındaki düşünceler gibi alt bileşenlerden oluşmaktadır (Marans ve Stimson, 2011, s. 3). Öznel göstergeler, meydana gelen sosyal oluşumların kişilerin değerlendirilmesine bağlı olarak ölçülmesini, bireylerin refah hissini, yaşamın belirli bir alanından memnun olma durumunu, bilişsel ve duygusal tepkilerin doğrudan değerlendirilebilir olmasını ifade etmektedir (Das, 2008, s. 298). Bu bağlamda nüfus artış hızının dünya genelinde artması, kentsel sorunlar, kentlerin ekonomik büyümedeki etkisi kentsel yaşam kalitesinin önemini artırmaktadır. Öte yandan gelir seviyesindeki artış, kentsel hizmet kalite beklentilerini yükseltmekte ve kullanıcı algı memnuniyetini etkileyebilmektedir.

3.Araştırma Metodolojisi

Araştırmanın metodoloji bölümünde, çalışmanın modeli, kapsamı, kısıtları, kullanılan anket yöntemi, ölçek ve hipotezler sunulmuştur.

3.1. Örnek Seçimi ve Veri Toplama

Çalışma kapsamında veri toplama metodu olarak, anket yöntemi seçilmiştir. Araştırmanın ana kütlesi, Erzurum kent merkezinde yaşayan ve kentsel dönüşüm hizmetlerinden etkilenen katılımcılardan oluşmaktadır. Ana kütlenin tamamından veri toplamanın zaman ve maliyet açısından mümkün olmaması nedeniyle örnekleme gidilmiştir. Bu bağlamda örnek büyüklüğü, sosyal bilimlerde en yaygın örnekleme formülü olan $[n = \Pi (1 - \Pi) / (e / Z)^2]$ ile belirlenmiştir. Formülde; n: örnek büyüklüğünü, Π : topluluk tahminini, e: kabul edilebilir tolerans düzeyini, Z: istenilen güven aralığını ifade etmektedir. Araştırma formülü ile %5 hata payı ve %95 güven aralığında alt sınır 384 olarak belirlenmiştir (Kurtuluş, 1981, s. 221). Bu kapsamda, anket uygulaması Nisan-Haziran 2019 tarihlerinde 765 kişiye uygulanmış olup, çeşitli düzenlemelerden sonra 750 anket değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma öncesinde, araştırmanın yönünü ve amacını revize etmek amacıyla bir pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot çalışma, 15 kişiyle yüz yüze görüşülerek yapılmıştır. Katılımcılardan kentsel dönüşümün; fiziksel, sosyal, ekonomik, planlama, yönetim ve hukuki boyutları beşli likert ölçeğinde “1-kesinlikle katılmıyorum seçeneğinden, 5-kesinlikle katılıyorum” sıralanan soruları değerlendirilmeleri istenmiştir. Ön araştırmada cevap verenlerin kentsel dönüşümün planlama, yönetim ve hukuki boyutuna yönelik soruları yanıtsız bırakması, bu boyutlara ilişkin bilgilere daha çok dönüşümü yapan idarelerin vakıf olması nedeniyle bu boyutlar ankettan çıkartılmıştır. Anket formu bahsi geçen değerlendirmelerden sonra tekrar test edilmiş ve ankete son şekli verilmiştir.

3.2. Değişkenler

Araştırma modelindeki değişkenlere bağlı olarak anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde; bireylerin kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutu, ikinci bölümde; kentsel yaşam kalite algısı, üçüncü bölümde ise demografik verilere ilişkin bilgiler yer almaktadır. Araştırmada uygulanan ölçeklerin cevaplandırılmasında 5’li Likert Tipi kullanılmıştır. Ölçekteki değerlendirme seçenekleri: 1- kesinlikle katılmıyorum seçeneğinden, 5- kesinlikle katılıyorum şeklindedir.

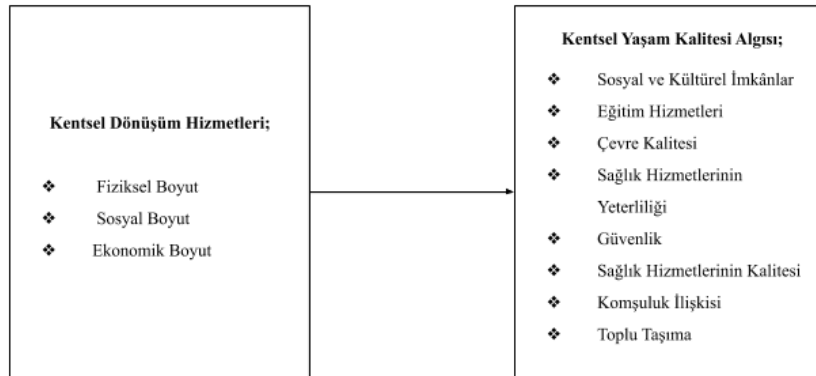
Çalışmada gerekli literatür taraması yapıldıktan sonra amaca en uygun olduğu düşünülen ölçeklere ait kaynaklar Tablo 1’de görülmektedir.

Tablo 1. Araştırmada Kullanılan Ölçekler

	Değişkenler	Alt Değişken Sayısı	Kaynak
Kentsel Dönüşüm Hizmetleri	Fiziksel boyut	15	Lee ve Chan, 2008; Afacan, 2015; Guilherme vd., 2013; Dixon vd., 2009; Bozdağ vd., 2011; Kahraman vd., 2017; Yılmaz, 2018
	Sosyal boyut	9	
	Ekonomik boyut	6	
Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı	Sosyal ve kültürel imkanlar	6	Senlier vd., 2009
	Eğitim hizmetleri	3	
	Çevre kalitesi	3	
	Sağlık hizmetlerinin yeterliliği	2	
	Güvenlik	2	
	Sağlık hizmetlerinin kalitesi	2	
	Komşuluk ilişkisi	2	
Toplu taşıma	3		

Çalışmada kullanılan araştırma modeli Şekil 1’de verilmiştir.

Şekil 1. Araştırmanın Modeli

Araştırma modelinin oluşturulmasında Okumuş'un, 2014 yılında yaptığı çalışma esas alınmıştır. Bunun yanı sıra modelde yer alan bazı değişkenler için farklı çalışmalardan yararlanılmıştır.

Çalışmada yukarıda bahsedilen amaç ve model çerçevesinde şu hipotezler geliştirilmiştir:

H₁: Kentsel dönüşüm hizmetleri, kentsel yaşam kalitesi algısını pozitif yönde etkiler.

H_{1a}: Kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel boyutu, kentsel yaşam kalitesini pozitif yönde etkiler.

H_{1b}: Kentsel dönüşüm hizmetlerinin sosyal boyutu, kentsel yaşam kalitesini pozitif yönde etkiler.

H_{1c}: Kentsel dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu, kentsel yaşam kalitesini pozitif yönde etkiler.

4. Bulgular

Saha araştırmasında elde edilen veriler, araştırmanın amaçları doğrultusunda SPSS 22.0 paket istatistik programıyla analize tabi tutulmuştur. Verilerin analizinde; frekans dağılımı, aritmetik ortalama, standart sapma, güvenilirlik ve regresyon testleri uygulanmıştır.

Ankete katılan katılımcıların demografik özelliklerini belirlemek amacıyla; eğitim durumu, meslek, yaş, gelir düzeyi, cinsiyet, medeni durum araştırılmış ve elde edilen bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur. Genel olarak araştırmaya konu olan katılımcıların frekans dağılımları incelendiğinde; büyük çoğunluğunun (%59,1) erkeklerden oluştuğu görülmektedir. Medeni durumları incelendiğinde; büyük çoğunluğunun (%69,5) evli bireylerden oluştuğu, yaş dağılımları açısından incelendiğinde büyük bölümünün (%30,5) 29-39 yaş aralığında olduğu, meslekleri itibarıyla incelendiğinde ise; (%21,6) işçi olduğu görülmektedir. Örneklem grubunun eğitim düzeyleri incelendiğinde, büyük çoğunluğunun (%30,4) lise mezunu olduğu, bunu (%20,8) ile üniversite mezunlarının izlediği görülmektedir. Son olarak araştırmaya katılan örneklem grubunun gelir düzeyleri incelendiğinde büyük çoğunluğunun (%33,5) ile 2001-3000 TL arasında gelir elde edenlerin izlediği görülmektedir.

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri

	N	%		N	%
Medeni Durum			Meslek		
Evli	521	69,5	Memur	84	11,2
Bekar	229	30,5	Emekli	113	15,1
			Öğrenci	42	5,6
Cinsiyet			Ev hanımı	158	21,1
Kadın	307	40,9	Esnaf	114	15,2
Erkek	443	59,1	İşçi	162	21,6
			Serbest meslek	60	8,0
			Diğer	17	2,3

Tablo 2. Katılımcıların Demografik Özellikleri (Devamı)

	N	%		N	%
Yaş			Gelir		
18-28	166	22,1	0-2000TL	250	33,3
29-39	229	30,5	2001-3000TL	251	33,5
40-50	156	20,8	3001-4000TL	139	18,5
51-61	121	16,1	4001-5000TL	91	12,1
62-72	68	9,1	5001 ve üzeri	19	2,5
73 ve üzeri	10	1,3			
Eğitim durumu					
İlkokul	152	20,3			
Ortaokul	140	18,7			
Lise	228	30,4			
Yüksekokul	45	6,0			
Üniversite	156	20,8			
Lisansüstü	29	3,9			

Araştırma kapsamında, örneklem grubunun kentsel dönüşüm hizmetlerine yönelik değerlendirmeleri, Tablo 3'te verilmiştir. Tablo 3 incelendiğinde, katılımcıların kentsel dönüşüm hizmetlerine yönelik verdikleri cevapların genel ortalaması 2,41'dir. Kentsel dönüşüm hizmetlerinin alt boyutları incelendiğinde katılımcıların en yüksek ortalamayla (2,51) fiziksel boyutu, en düşük ortalamayla (2,10) ekonomik boyutu değerlendirdikleri görülmektedir. Buna göre cevap verenlerin, Erzurum'da gerçekleştirilen kentsel dönüşüm faaliyetlerini yeterince verimli ve kaliteli bulmadıkları ifade edilebilir.

Kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel boyutu; ulaşım, kentsel planlama, kentsel yaşam kalitesi, sürdürülebilirlik, enerji gibi uygulama alanlarını kapsamaktadır. Bu kapsamda dönüşüm hizmetlerinin fiziksel boyutu, kentsel dönüşümün doğrudan etki ettiği bir alandır (Yılmaz, 2018, s. 11). Bu çerçevede, kirliliğin kontrol edilmesi, yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılması, atık yönetimi uygulanması, yaşlı, engelli gibi savunmasız grupların sosyal yaşama katılımının sağlanması, ulaşım, açık alanlara erişim, rekreasyon alanlarının oluşturulması hem bireylerin fiziksel ve psikolojik ihtiyaçlarının karşılanmasını sağlayacak hem de doğal çevreyle uyumlu kentsel alanların oluşumuna zemin hazırlayacaktır. Ancak ortalamalar ışığında kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel boyutuna yönelik yapılan çalışmaların katılımcılar tarafından yeterli görülmediği söylenebilir.

Kentsel dönüşüm projelerinde, anahtar faktörlerin başında sosyal sürdürülebilirliğin sağlanması gelmektedir. Uluslararası literatürde dönüşüm projelerinde sosyal boyutun değerlendirilebilmesi için, proje öncesinde bölgede yaşayan aile sayısı, komşuluk ilişkisi, mahalledeki iletişim ağları, algı, güven düzeylerinin bilinmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Lee ve Chan, 2008, s. 245). Ayrıca dönüşüm öncesi

ve sonrasındaki kira düzeyindeki değişim doğrudan kiracıların yapısını, dolayısıyla dönüşüm sonrası kullanıcı profilini değiştirecektir (Ha, 2010, s. 3). Türkiye’de yapılan çalışmalar incelendiğinde, pratikte bu boyutun yetersiz kaldığı görülmektedir (Tuğcu ve Arslan, 2018, s. 92). Bu kapsamda, kentsel dönüşüm hizmetlerinin sosyal boyutuna ilişkin ortalamalar, literatürü destekler niteliktedir.

Kentsel dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu, dönüşüm projelerinin gerçekleştirilmesinde en önemli dayanak olan finansman ayağı, başka bir ifadeyle gayrimenkul piyasası ile ortaklık biçimleriyle ilgilenmektedir (Tuğcu ve Arslan, 2018, ss. 105-106). Bu bağlamda dönüşüm projelerinde; yerel istihdamın yaratılması, ticari faaliyetlerin kurulması, ekonomik gelişmeye katkı sağlayacaktır (Lee ve Chan, 2008). Dönüşüm bölgesinin iş alanları barındırması hem tercih edilme ihtimalini arttıracak hem de ekonomik sürdürülebilirliğe katkı sağlayacaktır. Ancak dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu incelendiğinde ve ortalamalar göz önünde bulundurulduğunda; yukarıda ifade edilen durumların göz ardı edildiği, ranta dayalı dönüşüm projelerinin uygulandığı söylenebilir.

Tablo 3. Katılımcıların Kentsel Dönüşüm Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri

	Ortalama*	Standart Sapma
Kentsel Dönüşümün Fiziksel Boyutu		
1) Altyapı sistemleri (kanalizasyon, şebeke suyu, yağmur drenajı vd.) geliştirildi.	2,75	1,43
2) Ulaşım altyapısı (yaya yolları, araç yolları, kaldırımlar, otoparklar vd.) geliştirildi.	2,97	1,44
3) Daha fazla yeşil alan ve rekreasyon (insanların boş zamanlarında kendilerini mutlu edip ve haz alabilecekleri her türlü etkinlik) alanı oluşturuldu.	2,79	1,46
4) Şehrin mevcut tarihi yapısı korundu.	2,77	1,38
5) Afet riskine karşı dayanıklı yapılar inşa edildi.	2,30	1,23
6) Engellilerin kullanımına uygun bir kent düzenlemesi yapıldı.	2,24	1,26
7) Yeni kültür ve sanat mekânları (müze, tiyatro, sinema, sanat galerisi, gösteri merkezi vd.) yapıldı.	2,56	1,36
8) Yeni sağlık kurumları (hastane, sağlık ocağı, aile hekimliği) yapıldı.	3,04	1,43
9) Çocuklar ve gençler için yeni oyun ve spor alanları (futbol sahası, basketbol sahası, oyun parkı vd.) kuruldu.	2,75	1,40
10) Atıkların (kâğıt, metal, plastik malzeme) geri dönüşümünü sağlayacak çözümler üretildi.	2,32	1,29
11) Yaşlılara uygun kamusal alanlar (dinlenme, yürüyüş vd.) oluşturuldu.	2,21	1,23
12) Doğal ve ekolojik çevre ile uyumlu bir kent dokusu oluşturuldu.	2,31	1,20
13) Yeni yapılar kentin tarihi dokusuna uygun yapıldı.	2,27	1,24
14) Yenilenebilir enerji kaynaklarının (rüzgâr, su, güneş vb.) kullanımı yaygınlaştırıldı.	2,17	1,22
15) Hava, su ve gürültü kirliliği kontrol altına alındı.	2,14	1,23
Genel olarak kentsel dönüşümün fiziksel boyutu	2,51	0,91

Tablo 3. Katılımcıların Kentsel Dönüşüm Hizmetlerine İlişkin Değerlendirmeleri (Devamı)

	Ortalama*	Standart Sapma
Kentsel Dönüşümün Sosyal Boyutu		
16) Dar gelirliler için sosyal konutlar yapıldı.	2,36	1,28
17) İnsanlar yerlerinden edilmeden dönüşüm hizmetleri yapıldı.	2,31	1,23
18) Komşuluk ve mahalle kültürünü geliştirici mekânsal çözümler (oturma alanları, yürüyüş yolları, toplanma yerleri, hobi bahçeleri, ortak dinlenme ve paylaşım mekânları vd.) hayata geçirildi.	2,55	1,35
19) Kentsel dönüşüm uygulamalarıyla bireylerin kişisel gelişimlerine katkı verecek eğitim imkânları (halk eğitim, belediye kursları vd.) sağlandı.	2,92	1,41
20) Dönüşüm alanındaki mevcut kültürel kimlikler korundu.	2,50	1,26
21) Daha güvenli bir çevre oluşturuldu.	2,40	1,29
22) Dönüşüm hizmetleriyle bölgede kiralar makul seviyelerde artmakta ve mevcut kiracılar aynı bölgede yaşamlarına devam etmektedir.	2,05	1,22
23) Kamu kurumlarına (hastane, okul, belediye vb) erişim kolaylaştırıldı.	2,65	1,44
24) Her alandaki mevcut demografik yapıya göre ayrı ayrı dönüşüm çalışmaları gerçekleştirildi.	2,34	1,24
Genel olarak kentsel dönüşümün sosyal boyutu	2,45	0,95
Kentsel Dönüşümün Ekonomik Boyutu		
25) Dönüşüm hizmetlerinden ortaya çıkan ekonomik faydadan, ilgili toplumsal kesimler adaletili bir şekilde yararlandı.	2,05	1,16
26) Ekonomik rant değil, afetlere dayanıklı mekanların üretilmesi sağlandı.	2,05	1,19
27) Dönüşüm yapılan yerlerde geleneksel meslekler yaşatıldı.	2,01	1,15
28) Yerel ve bölgesel kalkınmaya katkı sunacak şekilde istihdam imkânı sunuldu.	2,09	1,18
29) Dönüşüm hizmetleri yapılan alanlarda ticari mekânların yeterli düzeyde üretilmesi sağlandı.	2,19	1,24
30) Dönüşüm hizmetleri yapılan alanlarda dar gelirliler de konut sahibi oldu.	2,19	1,30
Genel olarak kentsel dönüşümün ekonomik boyutu	2,10	1,01
GENEL OLARAK KENTSEL DÖNÜŞÜM HİZMET ALGISI	2,41	0,86

*: 1. Kesinlikle Katılmıyorum, ..., 5. Tamamen Katılıyorum

Katılımcıların kentsel yaşam kalite algısını ölçmek amacıyla sosyal kültürel imkânlar, eğitim hizmetleri, çevre kalitesi, sağlık hizmetlerinin yeterliliği, güvenlik, sağlık hizmetlerinin kalitesi, komşuluk ilişkileri ve toplu taşıma hizmetleri değişkenleriyle ilgili sorular yöneltilmiş, elde edilen cevaplara ilişkin aritmetik ortalamalar ve standart sapmalar Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4. Katılımcıların Kentsel Yaşam Kalitesi Algısına İlişkin Değerlendirmeleri

	Ortalama*	Standart Sapma
Sosyal ve Kültürel İmkânlar		
1) Sinema salonları yeterli miktardadır.	3,24	1,31
2) Konser salonları, tiyatrolar, müze ve kütüphane gibi hizmetler yeterlidir.	2,81	1,32
3) Spor alanları, spor salonları gibi spor faaliyetler yeterlidir.	2,85	1,31
4) İnternet kafe ve kütüphaneler gibi halka açık internet erişimi yeterlidir.	3,01	1,31
5) Halka açık parklar ve bahçeler gibi alanlar yeterlidir.	3,26	1,37
6) Evde internet erişimi kolaydır.	3,34	1,34
Genel olarak sosyal ve kültürel imkânlar	3,09	1,01
Eğitim Hizmetleri		
7) Okul sayısı yeterlidir.	3,14	1,29
8) Okullara ulaşım kolaydır.	3,12	1,32
9) Okullar kalabalık değildir.	2,63	1,36
Genel olarak eğitim hizmetleri	2,96	1,06
Çevre Kalitesi		
10) Hava kirliliği problemi yoktur.	2,27	1,38
11) Su kirliliği problemi yoktur.	2,09	1,33
12) Gürültü kirliliği problemi yoktur.	2,36	1,37
Genel olarak çevre kalitesi	2,24	1,18
Sağlık Hizmetlerinin Yeterliliği		
13) Hastanelerde doktor sayısı yeterlidir.	2,88	1,39
14) Şehirdeki hastane sayısı yeterlidir.	3,32	1,31
Genel olarak sağlık hizmetlerinin yeterliliği	3,10	1,19
Güvenlik		
15) Yaşadığım mahalle güvenli ve emniyetlidir.	3,28	1,37
16) Erzurum güvenli bir şehirdir.	3,36	1,29
Genel olarak güvenlik	3,32	1,19
Sağlık Hizmetlerinin Kalitesi		
17) Doktorların sağladığı hizmet kalitesi yeterlidir.	3,10	1,32
18) Hastaneler tarafından verilen hizmetin kalitesi yeterlidir.	3,12	1,32
Genel olarak sağlık hizmetlerinin kalitesi	3,11	1,22
Komşuluk İlişkisi		
19) Komşuluk ilişkileri iyidir.	3,01	1,37
20) Komşular gürültü yaparak rahatsız etmez.	2,86	1,39
Genel olarak komşuluk ilişkisi	2,94	1,23
Toplu Taşıma		
21) Toplu taşıma ücretleri uygundur.	2,19	1,36
22) Park alanları yeterlidir.	2,59	1,42
23) Toplu taşıma ulaşımı kolaydır.	2,85	1,44
Genel olarak toplu taşıma	2,54	1,15
GENEL OLARAK KENTSEL YAŞAM KALİTESİ ALGISI	2,90	0,74

*: 1=Kesinlikle katılmıyorum, ...5=Kesinlikle katılıyorum

Cevap verenlerin kentsel yaşam kalite algı boyutunun ifadelerine verdikleri cevapların genel ortalaması 2,90 'dır. Kentsel yaşam kalitesi algısının alt boyutları incelendiğinde bireylerin en iyi algıladıkları boyutun 3,32 ortalamayla güvenlik

olduğu görülmektedir. Avrupa Kentsel Şartında güvenlik; “olabildiğince suç, yasa dışı olay ve şiddetten arınmış emin ve güvenli bir kent” olarak tanımlanmıştır (Çalı, 2012, s. 18). Dolayısıyla yaşanabilir kent, sağlıklı ve güvenli kentlerle özdeşleştirilmektedir. Bu bağlamda yukarıda verilen bilgiler ışığında Erzurum’un güvenli bir kent olma konusunda katılımcıların kararsız olduğu sonucuna varılabilir.

Cevap verenlerin kentsel yaşam kalitesi alt boyutlarına yönelik algıladıkları en düşük boyutun ise, 2,24 ortalama ile çevre kalitesi olduğu görülmektedir. Kaliteli bir çevre, sahip olduğu fiziksel ve sosyal özellikleri, barındırdığı nüfusu, refahı, huzur ve memnuniyet duygusunu verebilmeyi ifade etmektedir (Lansing ve Marans, 1969). Ancak, elde edilen ortalamalar ışığında; su, hava ve gürültü kirliliğinin bir sorun olarak görülmesinin çevre kalitesini olumsuz yönde etkilediği söylenebilir.

Araştırma değişkenlerine yönelik cevap verenlerin kentsel dönüşüm hizmetleri (fiziksel, sosyal ve ekonomik boyut), kentsel yaşam kalitesi algısı hakkındaki genel değerlendirmeleri ve kullanılan ölçeklerin güvenilirlik düzeyleri Tablo 5’te sunulmuştur.

Tablo 5. Cevap Verenlerin Ölçeklere Yönelik Genel Değerlendirmeleri ve Ölçeklerin Güvenilirlik Düzeyleri

Değişkenler	Ortalama	Standart Sapma	Cronbach’sAlfa
Genel Olarak Kentsel Dönüşüm Hizmet Algısı	2,41	0,86	
• Fiziksel Boyut	2,51	0,91	0,95
• Sosyal Boyut	2,45	0,95	
• Ekonomik Boyut	2,10	1,01	
Genel Olarak Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı	2,90	0,74	
• Sosyal ve kültürel imkanlar	3,09	1,01	0,89
• Eğitim hizmetleri	2,96	1,06	
• Çevre kalitesi	2,24	1,18	
• Sağlık hizmetlerin yeterliliği	3,10	1,19	
• Güvenlik	3,32	1,19	
• Sağlık hizmetlerinin kalitesi	3,11	1,22	
• Komşuluk ilişkisi	2,94	1,23	
• Toplu taşıma	2,54	1,15	

Araştırmanın modeline göre kentsel dönüşüm hizmetlerinin, kentsel yaşam kalitesi algısını etkilediği öngörülmektedir. Bu etkinin incelenmesi için basit regresyon analizi yapılmıştır. Araştırma modeli başlığı altında belirtildiği üzere

kentsel dönüşüm hizmetleri üç alt değişkenden (fiziksel, sosyal ve ekonomik boyut), kentsel yaşam kalitesi algısı ise sekiz alt değişkenden (sosyal ve kültürel imkânlar, eğitim hizmetleri, çevre kalitesi, sağlık hizmetlerinin yeterliliği, güvenlik, sağlık hizmetlerinin kalitesi, komşuluk ilişkisi ve toplu taşıma) oluşmaktadır. Bu kapsamda kentsel dönüşüm hizmetlerinin, kentsel yaşam kalitesi algısı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla basit regresyon analizi yapılmış ve elde edilen sonuçlar Tablo 6’ da sunulmuştur. Tablo 6 incelendiğinde, kentsel dönüşüm hizmetlerinin kentsel yaşam kalite algısı üzerindeki etkisini test etmek için kurulan basit regresyon modeli istatistiksel olarak anlamlıdır ($\beta < 0,409$; $p < 0,05$). Tablo incelendiğinde R değeri 0,479 olup, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerinde önemli sayılabilecek bir etkiye sahip olduğuna işaret etmektedir.

Regresyon modelinde ANOVA testi anlamlı çıkmıştır. Modelde R^2 değeri 0,229’dur. Buna göre, bağımsız değişken olan kentsel yaşam kalite algısı modeldeki bağımlı değişken olan kentsel dönüşüm hizmetlerini %22,9 oranında açıklayabilmektedir. Bu sonuç; 0,05 önem düzeyinde kentsel dönüşüm hizmetlerindeki bir birimlik artışın, kentsel yaşam kalitesi algısını 0,22 birim arttırdığı anlamına gelmektedir. Buna göre, kentsel dönüşüm hizmetlerinin artması, kentsel yaşam kalite algısını arttırmaktadır. Bu sonuçlardan hareketle, H_1 hipotezi kabul edilmiştir.

Tablo 6. Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Bağımlı Değişken:	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmini Standart Hatası	
Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı	0,479	0,229	0,228	0,65245	
ANOVA	Kareler	Serbestlik	Kareler Ortalaması	F Değeri	P
	Toplamı	Derecesi			
Regresyon	94,606	1	94,606	222,244	<0,001
Artıklar	318,414	748	0,426		
Toplam	413,020	749			
Bağımsız Değişken:	Standartlaştırılmamış Katsayılar		Standartlaştırılmış	T Değerleri	P
Kentsel Dönüşüm Hizmetleri	B	Standart Hata	Katsayılar		
Hizmetleri	B	Standart Hata	Beta		
Sabit	1,916	0,070		27,222	<0,001
Kentsel Dönüşüm Hizmetleri	0,409	0,027	0,479	14,908	<0,001

Kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutunun, kentsel yaşam kalitesi algısını etkileyip etkilemediğini belirlemek amacıyla çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur. Tablo 7’de görüldüğü gibi oluşturulan çoklu regresyon modeli bir bütün olarak 0,05 önem düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı olup; R^2 değeri 0,231 olarak bulunmuştur. Buna göre, kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel, sosyal ve

ekonomik boyutu modeldeki bağımlı değişken olan kentsel yaşam kalite algısını %23,1 oranında açıklayabilmektedir.

Kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel ve sosyal boyutu, kentsel yaşam kalitesi algısı üzerinde 0.05 önem düzeyinde anlamlı ve pozitif bir etkiye sahip olduğu ($\beta=0,242$: $p<0,05$; $\beta=0,129$: $p<0,05$) görülmektedir. Buna göre, 0,05 önem düzeyinde kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel boyutundaki 1 birimlik artışın, kentsel yaşam kalite algısını 0,24 arttırdığı; benzer şekilde kentsel dönüşüm hizmetlerinin sosyal boyutundaki 1 birimlik artışın, kentsel yaşam kalite algısını 0,12 arttırdığı anlamına gelmektedir. Bu durumda kentsel dönüşüm hizmetlerinin fiziksel ve sosyal boyutuna yönelik hizmetlerin kalitesi arttıkça, kentsel yaşam kalite algısının da yükseleceği söylenebilir. Bu veriler ışığında, H_{1a} , H_{1b} hipotezleri kabul edilmiştir.

Tablo 7’de görüldüğü gibi, kentsel dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu 0,05 önem düzeyinde istatistiki açıdan anlamlı değildir. Buna göre, araştırma modelinde yer alan kentsel dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu, modelin açıklayıcılığına pek fazla katkı sağlamamaktadır ($\beta=0,306$: $p>0,05$). Dolayısıyla; H_{1c} hipotezi red edilmiştir. Bu sonuç, literatürle farklılık göstermektedir. Dönüşüm hizmetlerinden ortaya çıkan ekonomik faydadan, toplumsal kesimin adaletli bir şekilde yararlanamaması, geleneksel mesleklerin yaşatılamaması, ekonomik rantın ön planda olması gibi olumsuzluklar bireylerin kentsel yaşam kalite algısına olan güvenin azalmasına ve düşmesine neden olduğu söylenebilir.

Tablo 7. Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Fiziksel, Sosyal ve Ekonomik Boyutunun, Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi

Bağımlı Değişken: Kentsel Yaşam Kalitesi Algısı	R	R ²	Düzeltilmiş R ²	Tahmini Standart Hatası	
	0,481	0,231	0,228	0,65239	
ANOVA	Kareler Toplamı	Serbestlik Derecesi	Kareler Ortalaması	F değeri	P
Regresyon	95,514	3	31,838	74,806	<0,001
Artıklar	317,506	746	0,426		
Toplam	413,020	749			
Bağımsız Değişkenler: Kentsel Dönüşüm Hiz. Fiziksel, Sosyal ve Ekonomik Boyutu	Standartlaştırılmamış Katsayılar	Standartlaştırılmış Katsayılar	Beta	t değeri	P
Sabit	B	Standart Hata	Beta	t değeri	P
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Fiziksel Boyutu	0,242	0,045	0,298	5,390	<0,001
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Sosyal Boyutu	0,129	0,049	0,166	2,604	0,009
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Ekonomik Boyutu	0,036	0,036	0,050	1,022	0,307
			Korelasyonlar	Çoklu Doğrusallık İstatistikleri	
Bağımsız Değişkenler	Zero -order	Partial	Part	Tolerance	VIF
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Fiziksel Boyutu	0,466	0,194	0,173	0,336	2,976
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Sosyal Boyutu	0,446	0,095	0,084	0,254	3,943
Kentsel Dönüşüm Hizmetlerinin Ekonomik Boyutu	0,367	0,037	0,033	0,435	2,300

5. Sonuç

Konut, rekreasyon alanı oluşturma, eski kenti yenileme, gecekondu alanlarının yenilenmesi, kötü planlanan kalkınmanın olumsuz etkilerini tersine çevirme şeklinde tanımlanan kentsel dönüşüm, sağlıklı bir kent yapısının oluşturulmasına zemin hazırlamaktadır. Dönüşüm hizmetlerinin olumlu etkileri düşünüldüğünde bölge sakinlerinin ihtiyaçlarının karşılanmasında veya kentsel yaşamın iyileştirilmesinde başarılı olup olmadıklarına dair bir takım sorular bulunmaktadır.

Kentsel dönüşümün fiziksel, sosyal ve ekonomik boyutu incelendiğinde oldukça olumsuz bir tablonun ortaya çıktığı görülmektedir. Engellilere yönelik çözüm önerilerinin geliştirilememesi, doğal ve ekolojik çevreyle uyumlu bir kent dokusunun sağlanamaması, hava, su ve gürültü kirliliğinin kontrol altına alınamaması, yenilenebilir enerji kaynaklarının yaygınlaştırılmaması, atıkların geri dönüşümünü sağlayacak çözümlerin üretilmemesi şeklinde bir yargı hakimdir. Dönüşüm hizmetlerinin sosyal boyutu incelendiğinde; bölgede kira fiyatlarının makul seviyede artmadığı, kiracıların dikkate alınmadığı, insanların yerinden edilerek dönüşüm hizmetlerinin yapıldığı şeklinde yorum yapılabilir. Dönüşüm hizmetlerinin ekonomik boyutu incelendiğinde ise; dönüşüm hizmetlerinden ortaya çıkan ekonomik faydadan, toplumsal kesimin adaletli bir şekilde yararlanamadığı, geleneksel mesleklerin yaşatılmadığı, ekonomik rantın ön planda olduğu ifade edilebilir.

Kentsel alanda, toplumsal ve sosyal yaşantı üzerinde önemli etkileri bulunan sosyal ve kültürel imkân, eğitim, çevre, sağlık, güvenlik, komşuluk, toplu taşıma gibi parametreler doğrudan kentsel yaşam kalitesini etkilemektedir (Okumuş, 2014, ss.24-25). Araştırmada kentsel yaşam kalitesi algısına yönelik bulgular incelendiğinde; su ve hava kirliliğinin olması, toplu taşıma ücretlerinin pahalılığı önemli konular olarak öne çıkmaktadır. Anket uygulamaları sırasında dikkat çeken husus; katılımcılarca, su kirliliği konusunda daha önce problem yaşamazken suyun şebeke suyuna bağlanmasından sonra sıkıntılar yaşandığının ifade edilmesidir. Dönüşüm sürecinde erişilebilirlik, hareketlilik, ulaşım gibi toplu taşıma hizmetleri göz önünde bulundurulmalıdır. Kısaca bireylerin yaşamını kolaylaştıracak çözümler geliştirilmelidir. Bu bağlamda yerel yönetimlerin, hem doğal kaynakların korunması, kullanılması hem de toplu taşıma konusunda başarılı bir portre çizemedikleri söylenebilir.

Kentsel dönüşüm hizmetlerinin, özellikle fiziksel ve sosyal boyutta kentsel yaşam kalitesi algısını pozitif yönde etkilediği ancak ekonomik boyutta bu anlamda etkilemediği görülmüştür.

Yukarıda verilen araştırma sonuçları incelendiğinde; Erzurum kent merkezinde yürütülen kentsel dönüşüm hizmetlerinde bütüncül bir yaklaşımın izlenmediği anlaşılmaktadır. Ayrıca yapılan dönüşüm hizmetlerinin bina bazlı dönüşüm olarak gerçekleştirildiği, kentsel donatı alanlarının ise ihmal edildiği söylenebilir. Bu

bağlamda, Erzurum kent merkezinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm hizmetlerinden halkın memnun olmadığı ifade edilebilir. Yılmaz'ın (2018), Türkiye'deki kentsel dönüşümün en önemli uygulayıcısı olan belediyelere yönelik gerçekleştirdiği çalışmada belediyelerin mevcut uygulamalarının niteliklerine yönelik olarak (fiziksel, sosyal ve ekonomik boyut) cevap verenler dikkat çeken bir seviyede olumsuz görüş belirtmişlerdir. Çalışmamızın sonucu bu sonuçla örtüşmektedir. Çalışmada elde edilen sonuçlara göre, eğitim hizmetleri, toplu taşıma, çevresel kalite ile komşuluk ilişkileri oldukça düşük ortalamalara sahiptir.

Araştırmada elde edilen ve yukarıda verilen değerlendirmeler ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

Kentsel dönüşüm hizmetlerinde sadece fiziksel boyutun ön planda tutulmaması, sosyal, ekonomik, planlama-tasarım gibi boyutların göz önünde bulundurulması, dönüşüm hizmetlerinde dünya ile entegre olacak şekilde yenilikçi ve farklı yaklaşımların benimsenmesi, ekonomik rantın değil, kentin yerel ekonomisini canlandıran politikaların belirlenmesi, kent problemlerine çözüm üretebilecek kentinlinin yaşam kalitesini arttıracak bir stratejiyle yerel halkın, yerel yönetimlerin, üniversitelerin, sivil toplum kuruluşlarının ve özel sektörün kentsel dönüşüm faaliyetlerinde katkı ve katılımlarının sağlanması gerekmektedir.

Araştırmanın uygulama aşamasında birkaç kısıt bulunmaktadır. Bunların en önemlisi daha önce ifade edildiği gibi zaman ve maddi kısıtlar gelmektedir. Araştırma sadece Erzurum kent merkezinde kentsel dönüşüm hizmetlerinden etkilenen bireylere yönelik yapılmıştır. Gelecekteki araştırmalarda, kentsel dönüşümün en önemli uygulayıcı olan belediye aktörleri ve alanda yaşayan insanlar yönünden, farklı bölgelerdeki dönüşüm süreçleri karşılaştırılabilir. Batı ve Doğu bölgeleri arasında hem mahalle ölçeğinde hem de kent ölçeğinde dönüşüm hizmetlerinde anlamlı bir farklılık olup olmadığı incelenebilir veya memnuniyet düzeyi araştırılabilir. Dünyada ve son yıllarda ülkemizde yaşanabilir şehirlerin analizleri yapılmaktadır. Özellikle başta Erzurum olmak üzere Doğu Anadolu Bölgesinde dönüşüm öncesi veya dönüşüm sonrasında zaman içinde kentin yaşam kalitesinde meydana gelen değişim değerlendirilebilir. Böylelikle kentsel yaşam kalite göstergeleri yerel yöneticiler açısından yol gösterici nitelikte olabilecektir. Bununla birlikte ileriki çalışmalarda kentsel dönüşüm hizmetlerinin farklı değişkenler üzerindeki etkisi de araştırılabilir.

Kaynakça

- Adams, D. ve Hastings, E. M. (2001). Urban renewal in Hong Kong: transition from development corporation to renewal authority. *Land Use Policy*, 18(3), 245-258.
- Afacan, Y. (2015). Resident satisfaction for sustainable urban regeneration. *In Proceedings of the Institution of Civil Engineers - Municipal Engineer*, 0(0), 1-15.
- Akkoyunlu, E. K. (2007). *Sürdürülebilir kent*. A. Mengi (Ed.) *Kent ve politika Rüşen Keleş'e armağan içinde* (11-26). Ankara: İmge Yayınevi.
- Bhatti, S. S., Tripathi, N. K., Nagai, M. ve Nitivattananon, V. (2017). Spatial interrelationships of quality of life with land use/land cover, demography and urbanization. *Social Indicators Research*, 132, 1193-1216.
- Boylu, A. A. ve Paçacıoğlu, B. (2016). Yaşam kalitesi ve göstergeleri. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 8(15), 137-150.
- Bozdağ, A., Şaban, İ. ve Durduran, S. S. (2011). Kentsel dönüşüm uygulamalarına çok amaçlı yaklaşım, Bursa (İnegöl) kenti örneği. *Selçuk Üniversitesi Mühendislik - Mimarlık Dergisi*, 26(4), 124-139.
- Çalı, H. H. (2012). Avrupa kentsel şartı çerçevesinde güvenli kent ve yerel yönetimler. *Türk İdare Dergisi*, 475, 9-32.
- Castanheira, G. ve Mateus, L. B. R. (2013). *Defining best practices in sustainable urban regeneration projects*. Portugal SB13, Contribution of Sustainable Building to Meet EU 20-20-20 Targets, 435-442.
- Chan, E. ve Lee, G. K. (2008). Critical factors for improving social sustainability of urban renewal projects. *Social Indicators Research*, 85, 243-256.
- Colantonio, A., Dixon, T., Ganser, R., Carpenter, J. ve Ngombe, A. (2009). Measuring socially sustainable urban regeneration in Europe. *Oxford Institute for Sustainable Development (OISD) and European Investment Bank (EIB)*.
- Costanza, R., Fisher, B., Ali, S., Beer, C., Bond, L., Boumans, R., Nicholas, L.D., Jennifer, D., Carolyn, E., Joshua, F., Diane, E.G., Linda, M., Thomas, H., Dennis, M., Laurence M., Barbara, M., Brian, R., Donna, M.R., Thomas, S. ve Robert, S. (2007). Quality of life: An approach integrating opportunities, human needs, and subjective well-being. *Ecological Economics*, 61, 267-276.

- Couch, C., Sykes, O. ve Börstinghaus, W. (2011). Thirty yars of urban regeneration in britain, germany and france: The importance of context and path dependency. *Progress in Planning*, 75, 1-52.
- Das, D. (2008). Urban quality of life: A case study of guwahati. *Social Indicators Research*, 88, 297-310.
- Emür, S. H. ve Onsekiz, D. (2007). Kentsel yaşam kalitesi bileşenleri arasında açık ve yeşil alanların önemi-Kayseri/Kocasinan ilçesi park alanları analizi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 367-396.
- Ercan, M. A. (2011). Challenges and conflicts in achieving sustainable communities in historic neighbourhoods of Istanbul. *Habitat International*, 35(2), 295-306.
- Gür, M. (2014). *Kentsel dönüşüm uygulamasında yaşam kalitesi araştırması ve kavramsal bir model önerisi: Bursa Doğanbey Örneği* (Doktora Tezi). Uludağ Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- İnan , G. C. (2017). Küresel kent mantığı, kimlik ve mekanın kentsel dönüşüm projeleriyle fragmantasyonu: Vaka çalışması olarak Fener-Balat ve Süleymaniye. *Kent Akademisi*, 10(29), 75-93.
- Kahraman, Z. E. ve Özdemir, S. S. (2017). Kentsel dönüşümü gündeme gelen bir alan için konut memnuniyeti araştırması: Türk-İş Blokları örneği. *Megaron*, 12(4), 619-634.
- Karatepe, Ş. (2001). *Kendini kuran şehir*. İstanbul: İz Yayıncılık.
- Keleş, R. (1980). *Kent bilimleri terimler sözlüğü*. Ankara: TDK Yayınları.
- Koesel, K . J. (2004). *Does democracy influence the quality of life?* Presented at the Annual SRC Graduate Student Conference, University of California San Diego, CA. Erişim adresi: <http://socsci2.ucsd.edu/~aronatas/scrretreat/index.htm>
- Koyuncu, B. (2011). *Kentsel yaşam kalitesi kriterleri: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kurtuluş, K. (1981). *Pazarlama araştırmaları*. İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Yayını.
- Lansing, J. B. ve Marans, R. W. (1969). Evaluation of neighborhood quality. *Journal of the American Institute of Planners*, 35 (3), 195-199.

- Marans, R. W. ve Stimson, R. J. (2011). Investigating quality of urban life: Theory, methods, and empirical research. *Social Indicators Research*, 45, 1–29.
- Massam, B. H. (2002). Quality of life: Public planning and private living. *Progress in Planning*, 58(3), 141-227.
- Okumuş, D. E. (2014). *Kentsel dönüşümde sosyal donatı alanlarının değişimi ve kentsel yaşam kalitesine etkisi: Ataşehir Barbaros Mahallesi Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Özden, P. P. (2006). Türkiye'de kentsel dönüşümün uygulanabilirliği üzerine düşünceler. *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 35, 215-233.
- Özhekim, N. (2016). *Toplu taşıma sistemlerinin kentsel yaşam kalitesine etkisi: İstanbul Kadıköy–Kartal Metro Örneği* (Yüksek Lisans Tezi). Gebze Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Gebze.
- Pacione, M. (2003). Urban environmental quality and human wellbeing— a social geographical perspective. *Landscape and Urban Planning*, 65(1-2), 19-30.
- Polat, S. ve Dostoğlu, N. (2007). Kentsel dönüşüm kavramı üzerine: Bursa’da kükrütlü ve Mudanya örnekleri. *Uludağ University Journal of the Faculty of Engineering*, 12 (1), 61-76.
- Senlier, N., Yıldız, R. ve Aktaş, E. D. (2009). A perception survey for the evaluation of urban quality of life in Kocaeli and a comparison of the life satisfaction with the European cities. *Social Indicators Research*, 94, 213-226.
- TDK (2018). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri güncel Türkçe sözlük içinde*. Erişim adresi: <https://sozluk.gov.tr/>
- Tekeli, İ., Güler, Ç., Vaizoğlu, S., Algan, N. ve Dündar, A.K. (2002). *Yaşam kalitesi ve göstergeleri, Türkiye için bir veri sistemi önerisi*. Ankara: Türkiye Bilimler Akademisi Raporları.
- Teklay, R. (2012). *Adaptation and dissonance in quality of life: Indicators for urban planning and policy making* (MSc Thesis, Netherlands, University of Twente, Faculty of Geo-Information Science and Earth observation). Erişim adresi: http://www.itc.nl/library/papers_2012/msc/upm/berhe.pdf

- Topal, A. K. (2004). Kavramsal olarak kent nedir ve Türkiye'de kent neresidir?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 6 (1), 276-294.
- Tuçcu, P. ve Arslan, T. V. (2018). Kentsel dönüşüm konulu tez çalışmalarında (1999-2017) öne çıkan konular, sorunlar ve öneriler. *Paradoks Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi*, 14(1), 87-127.
- Üçer, A.G. (2009). *Kentsel yaşam kalitesinin belediye hizmetleri kapsamında belirlenmesine ve geliştirilmesine yönelik bir yaklaşım: orta ölçekli kent örnekleri* (Doktora Tezi). Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Van Kamp, I., Leidelmeijer, K., Marsman, G. ve De Hollander, A. (2003). Urban environmental quality and human well-being: towards a conceptual framework and demarcation of concepts; a literature study. *Landscape and urban planning*, 65(1-2), 5-18.
- Wang, H., Shen, Q., Tang, B.S. ve Skitmore, M. (2013). An integrated approach to supporting land-use decisions in site redevelopment for urban renewal in Hong Kong. *Habitat International*, 38, 70-80.
- Yaylı, H. ve Ökde, F. (2019). Türkiye'de kentsel yaşam kalitesi ile uluslararası göç ilişkisi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 43, 299-320.
- Yıldırım, A. (2013). Yavaş şehir hareketinin kent imajına katkısı: ordu-perşembe örneğinin yerel basın üzerinden analizi. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*, 5(1), 11-20.
- Yılmaz, K. O. (2018). *Kentsel dönüşüm ve Türkiye: Belediyelerin uygulamalara yönelik yaklaşımları üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Zheng, H. W., Shen, G.Q. ve Wang, H. (2014). A review of recent studies on sustainable urban renewal. *Habitat International*, 41, 272-279.

Investigation of the Effect of Urban Transformation Services on the Perception of Urban Life Quality: An Application on Living in Erzurum City Center

Extended Abstract

1.Introduction

The city is defined as a living space where political, social, and economic areas and opportunities exist for all citizens living in the region (Akkoyunlu, 2007, p. 23). Especially result of the industrial revolution, new economic, political, social structures have caused several changes in social relations and preferences for space. By developments, new residential areas, which were formed rapidly and unplanned, began to turn into a breakdown area that needed to be developed in later periods. At this point the urban transformation model comes into play and can offer solutions to problems. Urban transformation: Urban renewal refers to the improvement of the urban area or the process of redevelopment in the physical sense of the city, in which many words such as transformation, improvement, redevelopment come together.

Urban transformation practices provide significant improvements in the social, economic, physical, and environmental aspects of a city, bring vitality to the city, improve the quality of life in areas that affect the transformation, observe urban renewal, eliminate infrastructure deficiencies, create safer and healthier urban areas, it has provided improvements to different aspects of the city like recreation, education, health, housing, rehabilitation and restoration of historical places.

Life quality expressed as a concept that is formed as a result of the combination of different components, which can be considered in different contexts according to different disciplines, without a universal definition (Gür, 2014, p. 45). Urban quality of life is defined as the interaction of social, economic, environmental, and health conditions that affect the development of society and the individual (Okumuş, 2014). Here the effect of urban transformation services on the perception of urban quality of life was examined on the example of Erzurum province. At the end of the study; urban transformation services have been seen to affect the perception of the quality of urban life. Regression analysis showed it was found that the physical and social dimension of urban transformation services affects the perception of urban quality of life, and the economic dimension doesn't affect it.

2.Methodology

The survey method was chosen as the data collection method in the scope of the study. The main mass of the research consists of the participants living in the provincial borders of Erzurum and affected by urban transformation services. Since it was not possible to collect data from the whole mass in terms of time and cost, sampling was made. In this context, even although the sample size should be minimum 384 in the social sciences, it was determined as 765 in our study, but 750 questionnaires were taken into consideration since 15 questionnaire forms were filled in incorrectly.

Prior to the research, a pilot application had been carried out to revise the direction and purpose of the research. The pilot study was conducted by face to face-interviewing with 15 people. The urban transformation from the participants; physical, social, economic, planning, governance, and legal dimensions were asked to be evaluated on a five-point Likert scale. In the preliminary research, these dimensions were excluded from the questionnaire, because the respondents left ques-

tions about the planning, governance and legal aspects of urban transformation, and the administrations that made more transformation into information on these dimensions were the foundations. The questionnaire was retested after the evaluations mentioned and finalized.

3. Results and Discussion

According to the model of the research, urban transformation services are predicted to affect the perception of the quality of urban life. A simple regression analysis was performed to examine this effect. According to the results; the impact of urban transformation services on the perception of the quality of urban life was statistically significant ($\beta < 0.409$; $p < 0.05$) and the H_1 hypothesis was accepted. Increasing urban transformation services in line with the results of the analysis increase the perception of the quality of urban life.

Under the title of the research model, urban transformation services are made up of three sub-variables (physical, social and economic dimension), and urban life quality perception is composed of eight sub-variables (social and cultural opportunities, education services, environmental quality, adequacy of health services, security, quality of health services, neighborhood relationship and public transport). In this context, multiple regression analyses were carried out to determine whether the physical, social and economic dimensions of urban transformation services affect the perception of the quality of urban life. Accordingly, the physical and social dimensions of urban transformation services have a significant and positive effect on the perception of urban life quality at a significance level of 0.05 ($\beta = 0.224$; $p < 0.05$; $\beta = 0.129$; $p < 0.05$), but the economic dimension does not appear to be statistically significant at the 0.05 significance level. In the light of these data, H_{1a} , H_{1b} hypotheses were accepted, while the H_{1c} hypothesis was rejected.

4. Conclusion

When the physical, social and economic dimensions of urban transformation are examined, it is seen that a rather negative picture emerges. When the findings regarding the urban life quality perception are examined in the research; the presence of water and air pollution and the cost of public transportation are important issues. In this context, it can be said that local governments are not able to draw a successful portrait in terms of both conservation and use of natural resources and public transportation. It is understood that an integrated approach is not followed in urban transformation services in Erzurum city center. In the future studies, the transformation process in different regions can be compared in term of municipal actors and people living in the area who are the most important implementers of urban transformation. Whether there is a significant difference in transformation services between the west and east regions both at the neighborhood and at the city scale can be examined or the satisfaction level be can be investigated.